

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan lausunto

Asia: VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta kiittää eduskunnan sivistysvaliokuntaa pyynnöstä tulla kuulluksi kyseisessä asiassa. Liikuntatieteellisen tiedekunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota niihin seikkoihin, jotka liittyvät välittömästi tai välillisesti liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden kaikinpuoliseen edistämiseen sekä liikunnan ja urheilun laaja-alaisiin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin.

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta on kansainvälisesti merkittävä ja arvostettu, liikuntaa ja hyvinvointia edistävä tiede- ja koulutusinstituutio. Tiedekunnassa työskentelee noin 200 asiantuntijaa, opiskelijoita on lähes 1400 ja oppiaineita 11. Vuonna 2020 hyväksytyn tiedekunnan strategian perustana on Liikkuva ihminen – hyvinvoiva yhteiskunta. Tiedekunnan tavoitteena on vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin liikuntatieteellisellä tiedolla ja taidolla.

Tiedekunnan strategisiksi päämääriksi on valittu: 1) Rohkea, innovatiivinen ja uutta luova toimintakulttuuri; 2) Laadullinen kasvu tutkimuksessa ja koulutuksessa; 3) Jatkovasti uudistuva, korkeatasoinen osaaminen; 4) Kilpailuetua tuovat ekosysteemit ja verkostot; 5) Innostusta ja innovaatioita luova johtaminen kaikilla tasoilla. Tiedekunnan arvot noudattelevat yliopiston arvoja, jotka ovat avoimuus, luottamus, laatu ja eettisyys.

Liikuntatieteellinen tiedekunta nostaa lausunnossaan esiin seuraavat seikat:

Sivu 3. Liikuntatieteellisen tiedekunnan näkemyksen mukaan valtioneuvoston selonteon linjaukset koulutuksen ja tutkimuksen merkityksestä ovat tärkeitä. Erasmus-vaihto ja muu koulutusyhteistyö ovat lisänneet opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälistä liikkuvuutta ja siten mahdollisuuksia kansainvälistymiseen ja toimijaverkostojen synnyttämiseen. Suomen tavoite rakentaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä, hyvinvoiva ja ilmastoneutraali Euroopan unioni on kannatettava ja samansuuntainen liikuntatieteellisen tiedekunnan strategian suhteen.

Sivu 5. Yhteinen arvoperusta löytyy myös ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta, vapauden, demokratian ja tasa-arvon sekä oikeusvaltioperiaatteen edistämisestä. Liikunnalla ja urheilulla voi olla oma merkityksensä jäsenvaltion keskinäisen solidaarisuuden toteuttamisessa. Erityisen tärkeänä tiedekunta pitää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä ja vakiintuneen terminologian ylläpitämistä. Liikuntatieteellinen tiedekunta on tuottanut ja tulee tuottamaan tutkimustietoa liikunnan ja urheilun yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon ilmiöistä.

Sivu 6. Ilmastomuutos koskee jo nyt liikunnan ja urheilun olosuhteita. Ilmastoneutraaliuden tavoittelu vuoteen 2050 mennessä ja kansallisesti jo vuoteen 2035 on kannatettava ja samalla haastava tavoite. Läpileikkaavuus EU:n toiminnassa ilmasto-, ympäristö- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi on kannatettavaa, ja sen tulisi ulottua myös liikunta- ja urheiluorganisaatioiden käytäntöihin.

sivu 7. Tiedeinstitutiona liikuntatieteellinen tiedekunta näkee erityisen tärkeäksi EU:n toimien ja tavoitteiden perustumisen luotettavaan tutkittuun tietoon. Juuri ilmastomuutoksen ja luontokadon pysäyttäminen edellyttävät tieteellistä tutkimustyötä. Myös liikuntatieteellistä ympäristötutkimusta tulisi rahoittaa aiempaa enemmän.

sivu 8. Liikennepoliittiset ratkaisut liittyvät kiinteästi liikuntatutkimuksen tarkastelemiin ilmiökokonaisuuksiin. Kannatettavaa on tavoitella kestäviä kulkumuotoja. Kevyen liikenteen edistäminen koko unionin alueella on erittäin merkityksellistä sekä ympäristönäkökulmasta että laajojen hyvinvointi- ja terveysvaikutusten aikaansaamiseksi. Selontekoon voisikin kirjata, että ”ympäristövaikutusten lisäksi kevyen liikenteen edistämällä ja lisäämisellä tuotetaan laaja-alaisia hyvinvointivaikutuksia, jotka parantavat ihmisten toimintakykyä ja edistävät terveyttä.”

Tutkimustieto on osoittanut lisääntyvässä määrin metsien ja luontoliikunnan merkityksen kansalaisten hyvinvoinnin edistämässä. Luontoliikunnan erityispiirteet tulisi ottaa huomioon EU:n päätöksenteossa. Kansallista päätäntävaltaa perustelee suomalainen ”jokamiehen oikeus”, joka tulee turvata tulevassakin päätöksenteossa.

Metsät ovat myös keskeisiä luonnon monimuotoisuuden kannalta sekä ilmastomuutosta hillitseviä nieluja. Metsäpolitiikan tulee olla jatkossakin EU:ssa kansallisen päätäntävällän piirissä, koska jäsenvaltiot ja niiden olosuhteet ovat erilaisia. Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti EU:n metsiin liittyvien politiikkatoimien valmisteluun.

sivut 10–11. Kirjaus Suomen pohjoisten harvaan asuttujen alueiden tukemisesta on perusteltu. Koronaepidemian opetuksena on myös se, että harvaan asuttuja alueita voidaan tukea myös kehittämällä alueiden retkeily-, ulkoilu- ja vaelluspalveluja sekä matkailuelinkeinoa. Nämä toimet voidaan kiinnittää myös osaksi EU:n tutkimus- ja innovaatiorahoitusohjelmia. Digitaaliset ratkaisut, tekoäly ja algoritmit tulevat olemaan olennainen osa myös tutkimuksen ja koulutuksen alueille, joista Suomessa onkin jo merkittävää osaamista.

sivut 12–13. Liikuntatieteellisen tiedekunnan näkemyksen mukaan selonteon koulutustavoitteet eurooppalaisen osaamistason vahvistamiseksi, koulutuksellisen tasa-arvon lisäämiseksi ja jatkuvan oppimisen tukemiseksi ovat kannatettavia. Koulutuksen ja sitä tukevan tutkimuksen nostaminen EU:n politiikkatoimien kärkitehtäviksi ja riittävä taloudellinen resursointi ovat myös osallisuuden ja tasa-arvon edellytyksiä. Kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin, tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuuteen on panostettava, kuten selonteossa oivallisesti linjataan. Kansainvälisten eurooppalaisten yliopistoverkostojen rakentaminen on haastavaa ja samalla erittäin hyödyllistä. Koulutusjärjestelmien yhteentoimivuuden kehittäminen on perusteltua siten, että tutkimuksen ja opetuksen laadusta ei tingitä.

sivu 13. Liikuntatieteellisen tiedekunnan näkemyksen mukaan selonteon linjaus, jonka mukaisesti sosiaalisen ulottuvuuden aloitteet tukevat pohjoismaisen hyvinvointimallin kehittämisestä, on kannatettava. Juuri liikunnan ja urheilun alueen pohjoismaisella hyvinvointimallilla monimuotoisine vapaaehtoisuuteen pohjautuvine kansalaistoimintoineen on tarjottavaa EU:n toimien kehittämiseen. Tiedekunnan näkemyksen mukaan liikunnan ja urheilun kansalaistoimintojen tukeminen on omiaan vahvistamaan kansalaisten osallisuutta sekä lisäämään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia. Poliitiikkatoimien vaikutusten arviointi kansalaisten hyvinvoinnin edistäjänä on erittäin perusteltua.

s. 16 EU:n kertaluonteisen elpymisvälineen rahoituksen kohdistaminen sekä ilmastotoimiin että ihmisten työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen on liikuntatieteellisen tiedekunnan mielestä varsin perusteltua. Koronaepidemian jälkeisessä Euroopassa ihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen nousee merkittäväksi. Etenkin lasten ja nuorten hyvinvointiin, koulutukseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen tulee suunnata varoja.

sivu 24. EU:n legitimitietin kannalta avoimuus ja kansalaisten osallistaminen ovat ensiarvoisen olennaisia. Liikunta ja urheilu sekä tutkimus ja koulutus ovat niitä alueita, joilla Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisellä tiedekunnalla riittää osaamista sekä halua edistää kyseisiä asioita. Juuri nuorten osallistamisessa ja kansainvälisten toimijaverkostojen rakentamisessa liikunnan ja urheilun toimijoilla on merkittävä asema etenkin, jos nuoret otetaan mukaan toimintojen suunnitteluun ja päätöksentekoon.

s. 27 Suomalaisten toimijoiden rekrytointi EU:n toimielimiin ja virastoihin on perusteltua. Liikuntatieteellisen tiedekunnan näkemyksen mukaan juuri liikunnan ja urheilun alueella, mutta myös paljon laajemmin kansalaisyhteiskunnan käytäntöjen ja pohjoismaisen hyvinvointipolitiikan alueilla suomalaisilla osaajilla olisi paljon annettavaa EU:n toimille. Yliopistollisesta näkökulmasta tarkastellen olisi perusteltua, että rekrytoitavilla suomalaisilla asiantuntijoilla olisi korkeatasoista akateemista osaamista ja tutkijakoulutusta.

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan näkökulmasta valtioneuvoston selonteossa EU-politiikassa on runsaasti kannatettavia linjauksia. Ymmärrettävästi tiedekunnan näkemyksessä korostuu tutkimuksen ja koulutuksen resurssien takaaminen. Liikunnan ja urheilun merkityksen ymmärtäminen osana harjoitettavaa hyvinvointipolitiikkaa ja kansalaisten osallistamista edellyttävät toimia muillakin kuin liikuntapolitiikan sektorilla. Liikuntatieteellinen tiedekunta on halukas tuomaan osaamisensa yhteiseen Euroopan unionin päätöksentekoon sekä vahvistamaan osaltaan suomalaisosaamista EU:ssa.

Jyväskylässä 23.3.2021

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta

Ari Heinonen
ARI HEINONEN
Tiedekunnan dekaani

Hannu Itkonen
HANNU ITKONEN
Liikuntasosiologian professori